

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Shrnutí nejdůležitějších témat v oblasti ÚV a OV

Praha, březen 2018

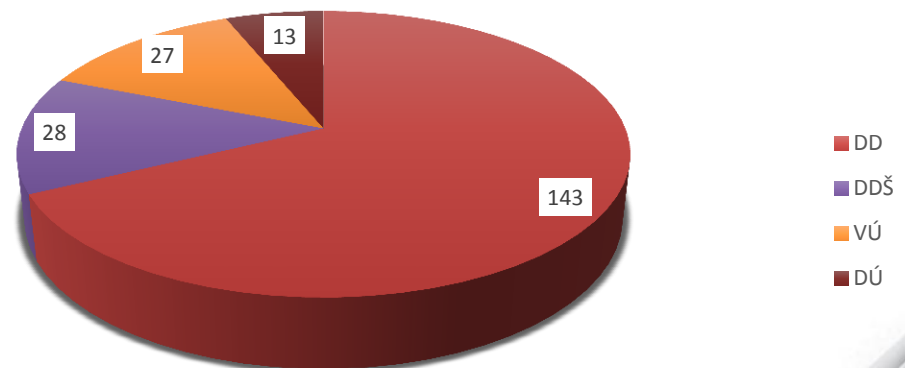
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Karmelitská 7, 118 12 Praha 1 • tel.: +420 234 811 111
msmt@msmt.cz • www.msmt.cz

Mezi zařízení ÚV a OV, které patří do gesce MŠMT,
s ohledem na výchovně vzdělávací charakter zařízení, patří –

- 143 dětských domovů (dětské domovy v současnosti s výjimkou 2 nezřizuje MŠMT, ale kraje (132 zařízení), privátní sektor (6) a církev (3));
- 28 dětských domovů se školou;
- 27 výchovných ústavů;
- 13 diagnostických ústavů.

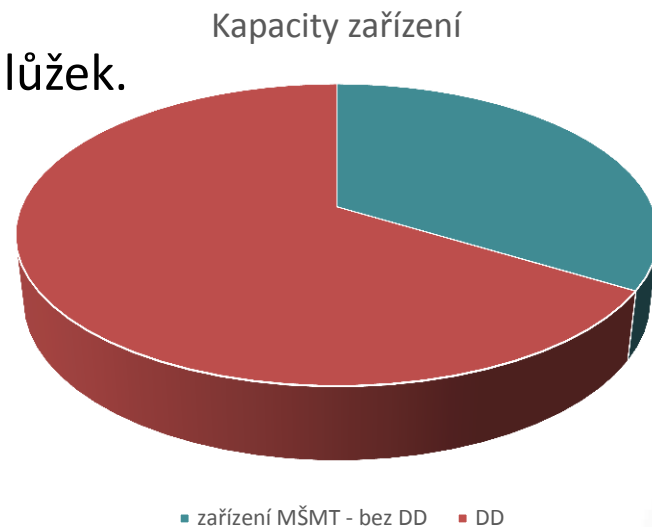
Celkové počty zařízení v ČR

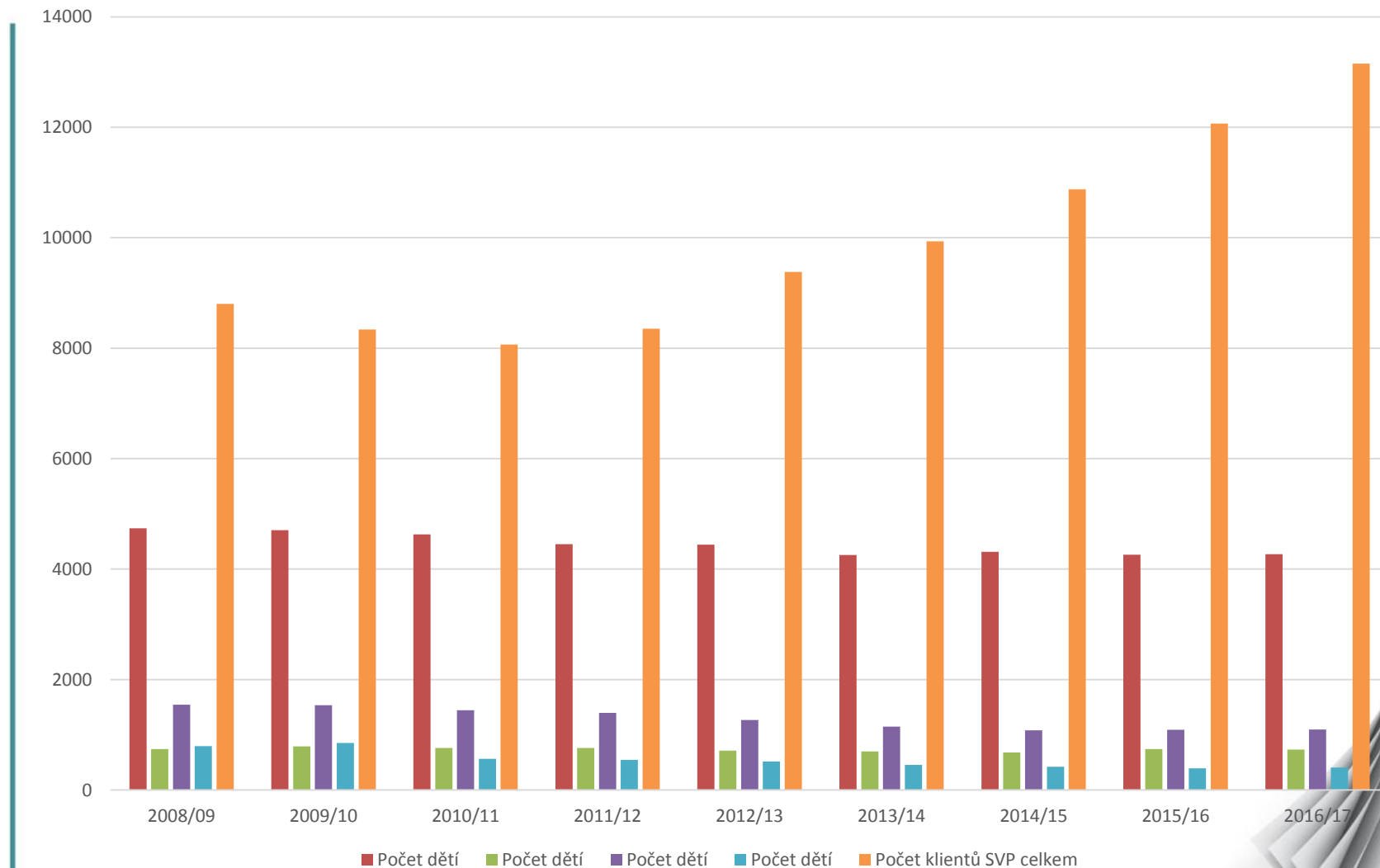
Často je účelově chybně interpretován celkový počet dětí, které jsou umístěny v zařízeních MŠMT (uvádí se přes 8.000 dětí v zařízeních). Data vycházejí z **celoročních statistik**, a tudíž uvádějí počet všech dětí, které služby zařízení v průběhu roku využily.

Je třeba mít stále na paměti, že kapacita zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy v působnosti resortu školství činí:

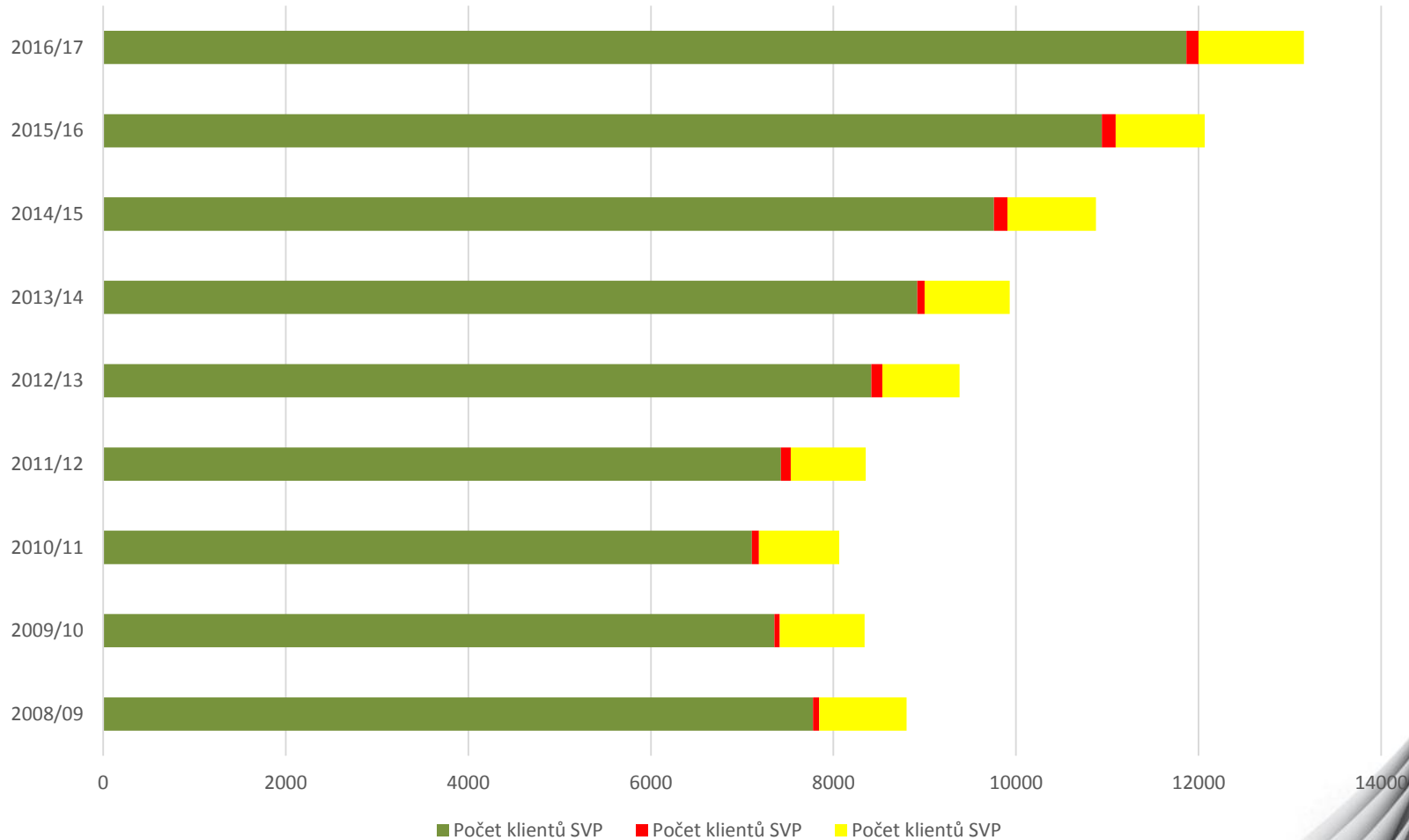
- bez dětských domovů **2544** lůžek (v zařízeních v přímé působnosti MŠMT);
- kapacity dětských domovů **4998** lůžek.

Vývoj počtu dětí v období 2008 - 2017 ve všech typech zařízení v ČR v působnosti MŠMT

Vývoj počtu klientů v SVP – 2008/09 – 2016/17

Počty umístěných dětí – srovnání – 2014-2017

		2014/2015	2015/2016	2016/2017
DÚ	Počet umístěných dětí	421	392	404
	Z toho OCHRANNÁ VÝCHOVA	1	5	4
DDŠ	Počet umístěných dětí	679	741	730
	Z toho OCHRANNÁ VÝCHOVA	17	9	8
VÚ	Počet umístěných dětí	1081	1089	1096
	Z toho OCHRANNÁ VÝCHOVA	85	59	71

Podíl klientů v zařízeních ÚV a OV ve vztahu k celkové populaci s trendovým vývojem

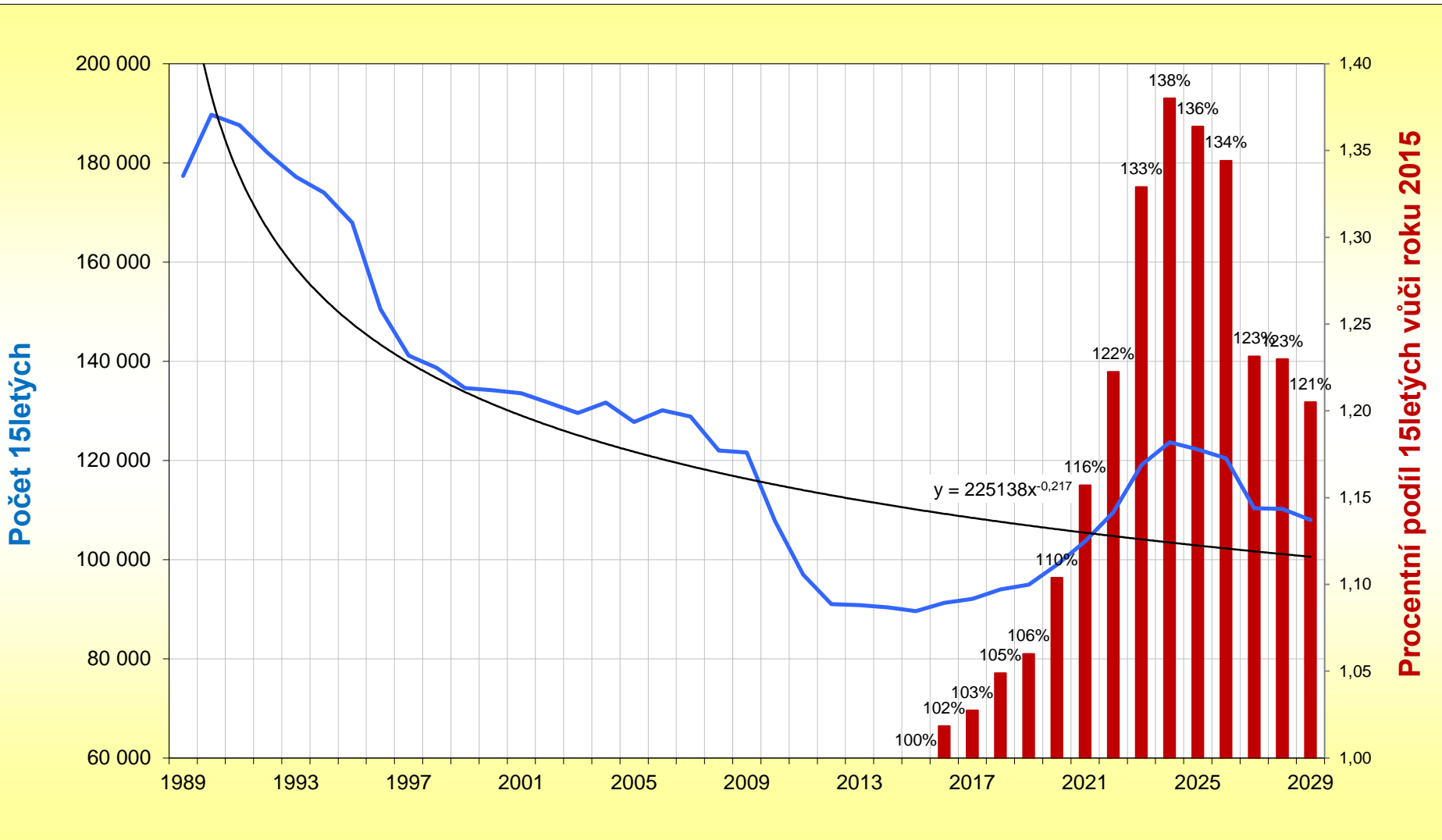
		2014/2015	2015/2016	2016/2017
DDŠ	Celková lůžková kapacita	1 039	959	906
	Počet umístěných dětí	679	741	730
	% podíl k celkové populaci dětí stejné věkové kohorty	0,08	0,08	0,08
VÚ	Celková lůžková kapacita	1 307	1 237	1 168
	Počet umístěných dětí	1 081	1 089	1 096
	% podíl k celkové populaci dětí stejné věkové kohorty	0,26	0,27	0,27
DÚ	Celková lůžková kapacita	504	504	478
	Počet umístěných dětí	421	392	404
	% podíl k celkové populaci dětí stejné věkové kohorty	0,03	0,03	0,03
DD	Celková lůžková kapacita	5 004	4 987	4 998
	Počet umístěných dětí	4 314	4 260	4 270
	% podíl k celkové populaci dětí stejné věkové kohorty	0,34	0,33	0,33
SVP	Počet umístěných dětí	10 874	12 066	13 154
	% podíl k celkové populaci dětí stejné věkové kohorty	0,86	0,94	1,00

Školní rok	Počet dětí					Počet klientů			
	Celkem (dětí)	DD (dětí)	DDŠ (dětí)	VÚ (dětí)	DÚ (dětí)	celkem	ambulantní SVP	celodenní SVP	internátní SVP
2008/09	7820	4739	742	1546	793	8800	7775	69	956
2009/10	7878	4704	787	1534	853	8340	7353	58	929
2010/11	7397	4628	760	1445	564	8064	7108	75	881
2011/12	7150	4451	761	1395	543	8354	7426	106	822
2012/13	6941	4442	713	1269	517	9380	8414	123	843
2013/14	6547	4253	697	1146	453	9932	8917	81	934
2014/15	6495	4314	679	1081	421	10 874	9759	147	968
2015/16	6482	4260	741	1089	392	12 066	10 939	152	975
2016/17	6500	4270	730	1096	404	13 154	11 865	134	1155

Z uvedeného vyplývá, že **statistiky jsou víceméně neměnné**. Považujeme to za výsledek skutečnosti, že **naplněnost zařízení je dlouhodobě nad 90%** a výrazněji se navyšovat nebude s ohledem na faktický počet lůžek v zařízeních.

Zjištění uvedená v tabulce výše potvrzují, že procentuální trend umístování dětí je neměnný bez ohledu na počet dětí v republice – to s sebou může **do budoucna přinést problém s tím, že se vzrůstajícím počtem dětí v populaci mohou být nedostatečné kapacity zařízení** (za předpokladu, že nebudou nastavena efektivní preventivní opatření a nebude dostatečně zabezpečena podpora rodiny).

Již dnes lze z dostupných dat predikovat, že **v roce 2024 bude v systému o 38% více dětí ve věkovém rozmezí 15-18 let** (vycházíme ze statistiky NÚV), což jsou v současné době nejčastěji (až cca v 60%) umístované děti (viz šetření ČŠI 2016-2017).

Za velké problémy, se kterými se zařízení potýkají, jsou –

- skutečnost, že velké množství dětí je do zařízení **umístováno bez předchozí diagnostiky**, kterou v minulosti realizovaly diagnostické ústavy, čímž je pro zařízení od začátku obtížné nastavit odpovídající podmínky pro efektivní rozvoj dětí;
- díky absenci diagnostiky (viz bod 1) **dochází k přechodům dětí** mezi zařízeními v síti po následném zjištění jejich skutečných potřeb, tento přechod je ovšem často opět realizován bez diagnostiky DÚ před přemístěním dítěte jinam;
- do zařízení jsou často umístovány děti s ústavní výchovou i přes skutečnost, že se v minulosti dopouštěly trestné činnosti a **měla by jim být uložena ochranná výchova**;
- nedostatek **odborného personálu** (toto platí v rámci celé ČR).

Plán opatření MŠMT na období 2017-2019

Oblast opatření	Obsah změny
LEGISLATIVA	Nezbytná úprava legislativy (zejména novelizace zákona č. 109/2005 Sb. a nového občanského zákoníku), návrhy na aktualizaci zákonných i podzákonných norem, tvorby metodických materiálů
STANDARDY KVALITY	Speciální standardy, implementace standardů do všech zařízení, dodržování naplňování standardů, vyhodnocení efektivity standardů
INVESTICE / NÁKLADOVOST ZAŘÍZENÍ	Investiční program, vyhodnocování nákladovosti a efektivity investic do zařízení, nezbytnosti oprav a investic do zařízení
SPECIALIZACE SLUŽEB	Vznik specializovaných pracovišť – vytvoření metodik pro práci v nich – pro klienty drogově závislé, pro zabezpečení výchovně léčebné péče, nezletilé maminky s dětmi
PERSONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	Revize personálního zabezpečení v jednotlivých zařízeních, personální posílení, nastavení minimálního personálního standardu zařízení
STATISTIKY – NAPLNĚNOST, VÝKAZNICTVÍ	Průběžné sledování a vyhodnocování statistických výkazů a dat, sledování trendů
METODICKÉ VEDENÍ	V souladu s platnou legislativou důsledné řízení v linii: MŠMT – diagnostické ústavy – PŘO v síti

Klíčové dokumenty MŠMT k oblasti ÚV a OV

- Pokyn, kterým se vymezují základní vztahy MŠMT k řízení PŘO
- Metodický pokyn k ohlašování mimořádné události a další závažné události
- Metodický pokyn k vyplácení kapesného v návaznosti na hodnocení dětí
- Zpráva o řízení a rozvoji školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a preventivně výchovné péče zřizovaných MŠMT na období 2010 – 2016
- Plán koncepce rozvoje a transformace sítě zařízení institucionální výchovy v působnosti MŠMT na období 2017-2019
- Smlouva a Komentář ke vzoru smlouvy o prodlouženém pobytu v zařízení

- MŠMT plní vůči klientům ve svých zařízeních primárně **výchovně vzdělávací funkci**. Činnost je zabezpečována **kvalifikovaných odborným personálem** (speciálními pedagogy, etopedy, psychology apod.).
- Do zařízení se klienti dostávají na základě doporučení **OSPOD** a rozhodnutí **soudu**.
- Z dostupných statistik vyplývá, že narůstá počet klientů středisek výchovné péče (tzn. oblast prevence). **Prevence je i nadále hlavní prioritou MŠMT**. Cílem aktivit realizovaných subjekty zřizovanými MŠMT je efektivní poskytování preventivních služeb tak, aby minimum klientů v zařízeních končilo a současně, pokud již v zařízení jsou, aby jim byla poskytována v maximální míře odborná péče tendující k minimalizaci doby, po kterou dítě v zařízení zůstává.
- Z dostupných výsledků šetření se však ukazuje, že někteří klienti jsou do zařízení **umíst'ovány zcela zbytečně**, bez řádné předchozí nebo nedostatečné preventivní intervence nebo pomoci rodinám v sociální oblasti. Současně bez předchozí nezbytné a efektivní diagnostiky potřeb.

- MŠMT v rámci své činnosti eviduje rovněž poznatky z praxe, které potvrzují, že dochází k situacím, kdy **soud rozhodne o umístění dítěte** do zařízení, které pro něj s ohledem na jeho potřeby není vhodné
- Současně je běžnou praxí soudů a OSPODů, že **nařízenou ústavní výchovu mají klienti s trestnou minulostí**, jimž by tento typ péče neměl ze zákona být přiznán.
- MŠMT považuje za klíčovou spolupráci s věcně příslušnými resorty, v jejichž gesci je péče o ohrožené děti. Je **nezbytné zachovat gesce resortů** – zdravotnickou péči ani výchovně-vzdělávací nemůže saturovat sociální služba či jiný resort. Je ale nezbytné zpřehlednit a sjednotit přístupy všech, kteří se na péči o ohrožené děti podílí.
- Z hlediska charakteristiky dětí a jejich individuálních potřeb, které jsou do zařízení ÚOV umísťovány, je nezbytné, aby tato **zařízení byla i nadále školskými zařízeními**.
- MŠMT dlouhodobě poukazuje na **nezbytnost sjednocení v oblasti legislativy**, neboť současná legislativa podporuje roztržitost přístupů a v případě klientů mnohdy nesprávnost zařazování klientů do jednotlivých typů zařízení.

Kontakty na pracovnice oddělení institucionální výchovy a prevence MŠMT

Mgr. Martina Budinská – vedoucí oddělení

budinskam@msmt.cz

**Gesce za jednotlivá zařízení v rámci oddělení institucionální výchovy
a prevence**

Mgr. Michaela Hejná – Michaela.Hejna@msmt.cz

DDÚ Liberec, DDÚ Hradec Králové, DÚM Praha 2

Mgr. Helena Štěrbová – Helena.Sterbova@msmt.cz

DDÚ Olomouc, DDÚ Bohumín, DÚM Ostrava

Mgr. Alena Zouplnová – Alena.Zouplnova@msmt.cz

DDÚ Praha 4, DDÚ České Budějovice, DDÚ Plzeň, ZDC

Ing. Zdenka Marková – Zdenka.Markova@msmt.cz

DDÚ Brno, DÚM Brno, DÚM Praha 4

Děkuji Vám za pozornost.

Ing. Zdenka Marková